

Rødgrønn fremtid

Tor Levin Hofgaard
president i Norsk psykologforening

Årets stortingsvalg handlet om skole og eldre. I svært liten grad handlet det om helse. Faktisk ble helse bare nevnt marginalt flere ganger enn EU i denne valgkampen, og som kjent er EU en «ikke-sak» i Norge for tiden. Bare i fem prosent av tilfellene der helse ble nevnt, handlet det om psykisk helse. I den første valgkampen etter at opptrappingsplanen for psykisk helse ble avsluttet, er dette nedslående. Det er ingen trøst at det er stabilitet i forholdstallet fra fire år tilbake. Den gang utgjorde også psykisk helse bare fem prosent av antallet helserelaterte nyhetssaker i media i valgkampen.

Hvordan kan det ha seg at helse ikke får større plass generelt? Helsebudsjettene øker i ekspressfart. Snart utgjør helse-, sykefravær- og trygdeutgiftenes andel av statsbudsjettet 25 prosent. Og om vi ikke tar radikale grep i helsepolitikken, vil utgiftene bare til sykehusene være på over 300 milliarder innen få år. I løpet av valgkampen fremkom det at nær halvparten av alle som i dag er unge, må begynne å jobbe i helsesektoren, om vi skal kunne hjelpe alle som vil trenge det i 2050.

Er det de voldsomme dimensjonene som gjør at vi ikke tar dette innover oss? Blir vi mer opptatt av Ernas ekstra kilo eller noen kroner ekstra i bompenger, fremfor å forholde oss til det virkelig store bildet? Er strategien å late som det ikke er et problem, se en annen vei og håpe utfordringene forsvinner av seg selv?

Rett før valget avleverte helseministeren stortingsmeldingen om Samhandlingsreformen i helsevesenet. I denne meldingen med det noe kjedelige, tørre navnet ligger det politisk og samfunnsmessig sprengkraft. Meldingen slår kort og godt fast at vi ikke har råd til å fortsette med dagens helsevesen veldig mye lenger. Om få år vil vi knekke ryggen økonomisk dersom vi ikke foretar radikale endringer i måten vi jobber med helse på. Vekten må nå legges på å hjelpe folk tidligere, før de blir så dårlige at de trenger sykehus. Kommunene blir ifølge meldingen den viktigste arenaen for behandling og oppfølging.

Men er dette radikalt nok? Vil det virkelig utgjøre det nødvendige samfunnsmessige grepet å flytte hjelpen ett hakk lenger ned i helsehierarkiet? Svaret er bare delvis ja. Og i større grad et rungende nei: Å bygge et samfunn der alle menneskene beholder helsen, vil faktisk kreve ekstra innsats innenfor alle de 19 departementene som i dag utgjør regjeringen. Det gjør statsministeren til den reelle helseministeren.

Det er ikke i helsedepartementet løsningene på et samfunn preget av god helse ligger. Tiltakene for å få ned sykefraværet, for å redusere antall uføretrygdete, for å få alle med – det ligger langt utenfor helseministerens portefølje. I mye større grad er det barnehager, skoler, de som planlegger våre byer, som utvikler vårt næringsliv, som jobber med kultur, integrering, samferdsel og relasjoner mellom land og kulturer, som er de mest potente aktørene for å skape et sunnere samfunn, der alle opplever å kunne være med.

Regjeringen har en formidabel oppgave foran seg for å få dette til. Det å lytte, kunne stille seg åpen og være mottakelig for andres perspektiver og innspill vil være godt lederskap for å lykkes i denne prosessen. Og uten tvil vil det være nødvendig for å skape det eierskapet til de endringene som må til både i offentlig og privat sektor for å gjøre vår alles helse til et felles ansvar – også utenfor helsevesenet.

Presidentblogg